

**ЦЕНТР СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ
«НАВЧАННЯ БЕЗ КОРДОНІВ» (Канада)**
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «СОБОРНІСТЬ» (Україна)
**СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ (Україна)**
**ЛУГАНСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ (Україна)**
**МБО «КОНСОРЦІУМ ІЗ УДОСКОНАЛЕННЯ
МЕНЕДЖМЕНТ-ОСВІТИ В УКРАЇНІ» (СЕУМЕ) (Україна)**
**ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА (Україна)**
**ДЗ «ЛУГАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ» (Україна)**
**ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ (Україна)**
БАКИНСЬКИЙ ІСЛАМСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (Азербайджан)
УНІВЕРСИТЕТ м. НІШ (Сербія)
ЗЕЛЕНОГУРСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (Польща)

Людина віртуальна: нові горизонти

**Збірник наукових праць
(за матеріалами V Міжнародної
науково-практичної конференції
30-31 березня 2018 року)**

За загальною редакцією д.філос.н. Журби М.А.

Канада – Сербія – Азербайджан – Польща – Україна

Рекомендовано до друку Вченою радою Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (протокол № 7 від 30 березня 2018р.)

Рекомендовано до друку Вченою радою Луганського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (протокол № 1 від 28 лютого 2018р.)

Редакційна колегія:

- Бохонкова Ю.О.**, доктор психологічних наук, професор, СНУ ім. В. Даля (Україна)
Гужва О.П., доктор філософських наук, професор УкрДЯЗПІ (Україна)
Гасанли Г.Б., доктор філософії з богословських наук, професор БІУ (Азербайджан)
Алієва С.Н., кандидат соціологічних наук, викладач БДУ (Азербайджан)
Алієва Я.Н., кандидат соціологічних наук, доцент БДУ (Азербайджан)
Єременко О.М., доктор філософських наук, професор СНУ ім. В. Даля (Україна)
Журба М.А., доктор філософських наук, професор, голова ГО «Соборність» (керівник), (Україна)
Журба А.М., кандидат психологічних наук, доцент ДонДІІУ (Україна)
Заваська Н.С., доктор психологічних наук, професор СНУ ім. В. Даля (Україна)
Йованович Предраг, професор Університету м. Ніш (Сербія)
Калько І.В., кандидат педагогічних наук, доцент ЛОІППО (Україна)
Короткова О.О., кандидат історичних наук, доцент ДонДІІУ (Україна)
Касьянова О.В., кандидат педагогічних наук, доцент ЛОІППО (Україна)
Касьянова В.О., кандидат економічних наук, доцент ІХІП СНУ ім. В. Даля (Україна)
Кузьміченко І.О., кандидат філософських наук, доцент ДЗ «АДМУ» (Україна)
Павлов С.В., кандидат географічних наук, доцент ДЗ «АДМУ» (Україна)
Пагава О.В., кандидат психологічних наук, доцент ЛОІППО (Україна)
Поліщук О.П., доктор філософських наук, професор ЖДУ ім. І. Франка (Україна)
Радченко О.В., доктор наук з державного управління Поморської Академії в Слупську (Польща)
Сапенко Р., доктор габілітований, професор Зеленогурського університету (Польща)
Сабадаш Ю.С., доктор культурології, професор МДУ (Україна)
Савонова Г.І., кандидат філософських наук, старший викладач ЛОІППО (Україна)
Свінціцька О.І., кандидат філософських наук, доцент ЖДУ ім. І. Франка (Україна)
Старостенко Т.М., кандидат філолог. наук, доцент ХНПУ ім. Т.С. Сквороди (Україна)
Талишинський Е.Б., кандидат політичних наук, доцент БІУ (Азербайджан)
Устименко-Косоріч О.А., доктор педагогічних наук, професор СДЛУ ім. А.С. Макаренка (Україна)
Цюрупа М.В., доктор філософських наук, професор КДЯВЛП ім. гетьмана Конашевича-Сагайдачного (Україна)

Людина віртуальна: нові горизонти: зб. наукових праць / за заг. ред. д.філос.н. Журби М.А. – Монреаль: СРМ «ASF», 2018. – 250 с.

У збірці здійснюється багатоаспектний аналіз трансформації сучасної культури, духовності в інформаційному просторі з урахуванням специфіки й соціальної динаміки філософії, етики, естетики, мистецтва, психології, педагогіки, соціології, економіки, політики і права.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів та студентів.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір і точність наведених фактів, цитат та інших відомостей.

Література

1. «Великі українці» і орден Єзуїтів. URL: <http://tyzhden.ua/History/7917> (дата звернення: 24.03.2018)
2. Ісаєвич Я.Д., Мартинюк А.І. Володимир-Волинський. Історико-краєзнавчий нарис. Львів, 1983. 73 с.
3. Кафедральний костел Святих Апостолів Петра і Павла (Луцьк). URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Собор_святих_Петра_і_Павла_\(Луцьк\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/Собор_святих_Петра_і_Павла_(Луцьк)) (дата звернення: 24.03.2018)
4. Крип'якевич І.П. Історія України. Львів, 1992. 430 с.
5. Левкович І. Нарис історії Волинської землі. Вінніпег, 1953. 110 с.
6. Луцьк. Історико-архітектурний нарис / Б. Колосок, Р. Метельницький. Київ, 1990. 122 с.
7. Теодорович Н.И. Город Владимир Волинской губернии в связи с историей Волинской епархии. Исторический очерк. Почаев, 1893. 269 с.
8. Троневич П. Луцький замок в історії України. – Луцьк, 2007. 200 с.
9. Цинкаловський О. Стара Волинь і Волинське Полісся. Краєзнавчий словник від найдавніших часів 1914 року. Вінніпег, 1984. – Т.1. 697 с.

Історія науки і техніки

Альков В.А.,

к.і.н., ст. викладач кафедри суспільних наук ХНМУ,

Робак І.Ю.,

професор, д.і.н., зав. кафедри суспільних наук ХНМУ,

Україна, м. Харків

МІСЬКИЙ ЛІКАР ТА ЙОГО ПРАЦЯ В ДР. ПОЛ. ХІХ – НА ПОЧ. ХХ СТ. (НА ПРИКЛАДІ С.А. РОБАКА)

Чи має історія, зокрема історія охорони здоров'я, мати людське обличчя? Сучасна історична наука дала відповідь на це питання. Політика, економіка тощо, звичайно, теж важливі, але не менш вартісна звичайна робота людини та її повсякденні практики. Тільки так можливе відносно повне відтворення тогочасного життя. У даному випадку звернемося до аналізу повсякденної роботи знаного в місті харківського лікаря Сигізмунда Антоновича Робака (1857–1925).

Зі спогадів онука К.Р. Робака дізнаємося, що свій трудовий шлях виходець із небагатої шляхти розпочав ще в студентські роки. Щоб «триматися на плаву», він робив ін'єкції (швидше за все, малося на увазі

випощеплення), давав уроки, доглядав дітей заможних городян у Києві [12]. З Російського медичного списку 1891 р. дізнаємось, що С.А. Робак отримав лікарське звання 1885 р. та проживав у Харкові [11, 1891, с.182], був спеціалістом з хвороб вух і горла, тобто оториноларингологом [11, 1908, с.340]. Дослідниця Л. Жванко в своїй роботі, присвяченій польській діаспорі, вказує, що доктор С.А. Робак здійснював широку медичну практику та наукову діяльність, був учасником Міжнародних з'їздів лікарів у Лондоні, Парижі, Москві [2, с.118]. Також його згадують серед найвідоміших лікарів-поляків Харкова 1804–1939 рр. [15].

Отож, Сигізмунд Робак по завершенні навчання розпочав приватну медичну практику – справу як на той час вигідну й грошовиту. Він оселився на Катеринославській вул. в будинку Вуїч № 55, де й приймав хворих. Прийом тривав з 9-ї до 12-ї день та з 17-ї до 19-ї години ввечері [13, 1886, с.301]. У «вікні» він мав встигнути попрацювати в Харківській міській дитячій лікарні імені князя Д.М. Кропоткіна. Посада позаштатного ординатора, яку він посів попервах, ніяк не оплачувалася, а тому весь прибуток він отримував від приватної практики. У міській дитячій лікарні за тих часів було 30 постійних ліжок (наприкінці ХІХ ст. їх кількість зросла до 40, але реальна кількість хворих могла бути вдвічі більшою [7, с.3]). 1913 р. ліжок стало вже 60 [8, с.38]. При значному зростанні населення міста цього було явно недостатньо, а розширення відбувалося повільно через брак коштів [10, с.149], що провокувало переповненість. 1886 р. лікарня включала 4 відділення: «дифтеритне», скарлатинне, загальне (у тому числі для тифозних) та кореве [6, с.1,11,13]. Позаштатні ординатори могли залучатися до будь-якого з відділень, а також до амбулаторії по черзі, але С.А. Робак, судячи з усього, в амбулаторії не працював, бо час прийому в ній накладався на його приватний прийом [3, с.2]. Доктори відвідували відділення 1-2 рази на добу [1, оп.120, спр.513, арк.1,4-5,7]. Це викликало незадоволення після публікацій в пресі, тож 1913 р. у відділеннях принаймні практикувалися ранкова та вечірня візитації лікарів [1, оп.121, спр.607, арк.1-4]. Працювати там було непросто психологічно. Загальний річний показник смертності становив 1886 р. 13 % (73 особи) [6, с.10]. І це були головно діти, здебільшого від 3 до 8 років [3, с.27]. Конфлікти з родичами померлих дітей, що оберталися резонансними скандалами, були невід'ємною частиною цієї роботи.

Плинув час, мінялися лікарі, лишався тільки С.А. Робак, який поступався лише сестрі-жалібниці А. Пержановській, яка служила з 13 червня 1881 р. та була найстарішим співробітником [4, с.4]. Тому не дивно, що доктор Робак у списку лікарів закладу 1908 р. йшов наступним після старшого лікаря. Було вказано, що він ординатор, надвірний радник та користується правами державної служби [1, оп.156, спр.1321, арк.60]. На 1915 р., відповідно до Харківського календаря 1917 р., лікар дослужився до чину колезького радника [13, 1917, с.22]. 1895 р. С.А. Робак нарешті обійняв

посаду завідувача тифозним відділенням (колишне загальне) міської дитячої лікарні [13, 1897, с.315]. Це вже була посада штатного ординатора, якому платили жалування. Відповідно, був скорегований і графік приватного прийому – з 10-ї до 12-ї та з 18-ї до 19-ї [13, 1904, с.184] години. На початку ХХ ст. Сигізмунд Антонович врешті обійняв посаду за своїм фахом – став завідувачем «дифтеритного» відділення [8, с.38]. С.А.Робак не тільки займався терапією, а й брав участь в операціях, які робили знані міські хірурги. Зокрема Б.Г.Пржевальський разом із ним, як спеціалістом з горлових хвороб, робив трахеотомію [9, с.6]. Деякий час на початку ХХ ст. він працював за своїм фахом у Харківському училищі глухонімих, принаймні, достовірні дані є за 1907 р. [13, 1908, с.82-83].

Крім іншого, 1887 р. С.А.Робак з 27 травня по 23 вересня 1889 р. працював на посаді лікаря-розпорядника лікарні Харківського медичного товариства [14, с.308,530]. Такий нетривалий термін роботи можна пояснити тим, що посада була складною та відповідальною, а зарплатня – аж занадто скромною. Тому там спостерігалася швидкоплинність керівних кадрів [10, с.191].

Сигізмунд Антонович пережив революційні часи, зокрема, відомо, що до нього звертався один із ватажків банд доби отаманщини, який раптово оглух. К.Р.Робак розповідає: «Дід-ларинголог заглядає йому у вухо. Знайшов там бруд та восковину. Все вимив, і дикун знову чув. Отримав лікар свою нагороду – козаки нікого не вбили, не вкрали нічого й жінок не згвалтували. Пішли та не повернулися» [5, тема від 21.07.2017]. С.А.Робак помер у Харкові 1925 року. Наприкінці життя він мав підрібток ветеринаром і лікував коней, від яких підхопив зоонозну інфекцію і гнів живцем. Антибіотиків тоді ще не винайшли. За версією одного із синів Сигізмунда Антоновича Владислава батько вкоротив собі віку за допомогою передозування морфієм [5, тема від 19.07.2017].

Отож, С.А.Робак був типовим представником лікарського міського співтовариства свого часу. Його трудовий шлях демонструє працелюбство, гідне виконання обов'язків, що, головню у сфері приватного прийому, вело до пристойного рівня життя. Він міг відмовитися від неоплачуваних чи недостатньо оплачуваних посад, однак проявляв активізм, наприклад, у випадку з дитячою лікарнею, адже бачив роботу лікарів як не просто заробіток, а й покликання.

Література

1. Державний архів Харківської області. Ф. 4. Харківське губернське правління.
2. Жванко Л.М. Полонія Харкова ХІХ – початку ХХ століття на сторінках польськомовних біографічних словників / Л.М. Жванко // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету. – 2016. – Вип. 45. – С. 114-121.
3. Краткий медицинский отчёт и хозяйственный по Харьковской городской детской больнице за 1888 год. – Харьков : б. и., б. г. – 53 с.

4. Медицинський і хозяйственный отчёты по Харьковской городской детской больнице имени князя Д.Н. Кропоткина за 1901 год. – Харьков : Типография и литография Н.В. Петрова, 1902. – 78 с.
5. Особистий архів проф. Робака І.Ю. Листування з Кшиштофом Робертом Робаком.
6. Отчёт по Харьковской городской детской больнице за 1886 год. – Харьков : Тип. М.М. Гордона, 1887. – 38 с.
7. Отчёт по Харьковской городской детской больнице имени князя Д.Н. Кропоткина за 1897 год. – Харьков : Печатное дело, 1899. – 60 с.
8. Отчёты городских больниц Глазной имени Л. Л. Гиришмана и Детской имени Д.Н. Кропоткина за 1913 год. – Харьков : Мирный труд, 1915. – 116 с.
9. Пржевальский Б.Г. Случай острого инфекционного столбняка после огнестрельного ранения щеки / Б.Г. Пржевальский. – Харьков : Паровая Типо-литография М. Зильберберг и С-вья, 1901. – 10 с.
10. Робака І.Ю. Організація охорони здоров'я в Харкові за імперської доби (початок XVIII ст. – 1916 р.) / І.Ю. Робака. – Харків : ХДМУ, 2007. – 346 с.
11. Российский медицинский список. 1891, 1908 гг.
12. Собрание белорусской шляхты [Электронный документ]. – Режим доступа: <http://www.nobility.by/forum/index.php?PHPSESSID=d78af93e97eeb8a08f432c9bfd2ff47b&topic=255.30>
13. Харьковский календарь. 1886-1917 гг.
14. Харьковское медицинское общество (1861–1911): Очерки его пятидесятилетней деятельности / Под ред. С. Н. Игумнова. – Харьков : Типография и литография М. Зильберберг и С-вья, 1913. – V, 539 с.
15. Skowrya M. Polacy na Wydziale Lekarskim Charkowskiego Uniwersytetu Imperatorskiego / M. Skowrya // Kurier Galicyjski [Электронный документ]. – Режим доступа: <http://www.kuriergalicyjski.com/historia/upamietnienia/5814-polacy-na-wydziale-lekarskim-charkowskiego-uniwersytetu-imperatorskiego>

Мельничук О.В.,

к.і.н., вчитель історії КЗ «Луцька вечірня (змінна) школа»

Луцької міської ради,

Україна, м. Луцьк

СПІВРОБІТНИЦТВО НІМЕЧЧИНИ ТА УКРАЇНИ У НАУКОВО-ТЕХНІЧНІЙ СФЕРІ: СУЧАСНИЙ ВИМІР

Результативним і перспективним і напрямом в українсько-німецьких відносинах є науково-технічне співробітництво. Це обумовлено наявністю в обох країнах потужних наукових можливостей та ресурсів. На виконання Спільної заяви Державного комітету України у справах науки і техніки та ФМОНДТ ФРН про науково-технічне співробітництво від 10 червня 1993 р.

Наукове видання

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Людина віртуальна: нові горизонти: зб. наукових праць
за матеріалами V Міжнародної науково-практичної конференції
30–31 березня 2018 року

За заг. ред. д.філос.н. *Журби М.А.*

Техн. редактор, коректор	<i>Старіченко О.В.</i>
Оригінал-макет	<i>Старіченко О.В.</i>
Дизайн обкладинки	<i>Алдакімова Т.Г.</i>

Підписано до друку 31.03.2018.
Формат 60×84 ¹/₁₆. Папір офсет. Гарнітура Times.
Друк офсетний. Умов. друк. арк. 15,1. Обл.-вид. арк. 15,1.
Тираж 300 прим. Вид. № 2871. Замов 98. Ціна договірна

Видавництво Центру сучасної педагогіки
«Навчання без кордонів» (Канада, Монреаль)
6435, bld. Longelie, Montreal, H1M 2C1, Canada
tel. 015142541920,
e-mail: virtustoday@gmail.com